

Toespraak Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ter gelegenheid van het afscheid van de Griffier, Jacqueline Biesheuvel-Vermeijden, d.d. 30 juni 2015

Ik neem u mee terug naar 2004, naar een zaaltje in het Novotel aan de overkant van de straat, waar de sollicitatiecommissie onder voorzitterschap van oud-Kamervoorzitter Frans Weisglas wachtte op de volgende sollicitant. De commissie wachtte... wachtte... en wachtte. Uiteindelijk pakte één van de adjunct-griffiers de telefoon. "Jacqueline", zei hij – u vermoedde waarschijnlijk al dat deze anekdote over haar gaat – "waar blijf je nou?" Om een lang verhaal kort te maken: Jacqueline, in de veronderstelling dat het gesprek een dag later zou plaatsvinden, haastte zich naar de overkant en maakte een verpletterende indruk. De rest is geschiedenis.

Jacqueline,

Het kan de beste overkomen, een afspraak verkeerd in je agenda zetten. Waarom ik het nu opbreng, is omdat het haaks staat op hoe wij je hebben leren kennen. Het woord 'griffier' komt uit het Latijn en betekent schrijver. In die zin is jouw baan je op het lijf geschreven. We zien je nooit zonder je notitieboekje, waarin je heel precies vastlegt wat je ziet, hoort en bespreekt. Je bent één van de meest nauwkeurige, punctuele mensen die ik ken.

Ook al was je een beetje buiten adem toen je aanschoof tijdens het sollicitatiegesprek, het is niet verwonderlijk dat jij de baan kreeg. Je voelt je van oudsher en van huis uit betrokken bij het parlementaire werk. Je grootvader, Jan Terpstra, was Kamerlid, ondervoorzitter én minister, en ook je man Pieter Jan was jarenlang volksvertegenwoordiger. Zelf startte je op 1 maart 2000 in de Kamer, als directeur constitutioneel proces. Het sollicitatiegesprek waar je in 2004 naartoe rende, was een logische vervolgstap. Je hebt de Tweede Kamer in je hart gesloten. En zoals wij jónode gaan missen, zo zal het voor jou moeilijk zijn om straks niet meer iedere dag, door weer én wind, naar de Kamer te fietsen.

Bij ons is 'dé griffier' een begrip, maar naar buiten toe heeft het soms wat uitleg nodig. 'Wat dóet die vrouw, die naast je zit in de vergadering?' Het is een vraag die ik vaak krijg. Mijn antwoord is altijd dat de griffier drie rollen heeft. Allereerst ben je het hoofd van de ambtelijke organisatie, en geef je leiding aan de zeshonderd medewerkers van de Tweede Kamer. Ik denk dat je ze bijna allemaal met naam en toenaam kent. In de loop der jaren ben je aanwezig geweest bij talloze griffiers- en OR-vergaderingen, leidde je

reorganisaties en transities, gaf je cursussen over staatsrecht en sprak je met alle nieuwe medewerkers. Het leukst vind je de personeelsuitjes, als jouw hele club bij elkaar is en je vrolijk meedanst. Op zulke momenten straal je, en spat de trots er vanaf. Jij laat zien dat zakelijkheid en warmte niet op gespannen voet staan; als leidinggevende kun je én boven de organisatie staan, én er onderdeel van zijn. Er zijn heel veel mensen met wie je intensief hebt samengewerkt, met name bij de Griffie Plenair en de Griffie Commissies. Maar de mensen die écht alles van je weten, zijn de medewerkers van je secretariaat. Zij hebben de puccodes van je telefoon, kennen de inloggegevens van je computer en iPad, en weten precies wat ze moeten doen wanneer er een technische crisis uitbreekt. "Mandy, Suzanne, help, mijn scherm ziet weer blauw!"; ik hoor het regelmatig door de gangen schallen.

Dan heeft de griffier ook een representatieve rol. Je vertegenwoordigt de Kamer in binnen- en in buitenland, tijdens werkbezoeken, congressen, feesten en herdenkingen. Fractievoorzittersreizen brachten je op de eilanden in het Caribisch deel van het Koninkrijk, in Tanzania en in Suriname, en als deelnemer aan de tweejaarlijkse griffiersconferenties reisde je van Manilla tot Quito. Je houdt er niet van om tijdens zulke reizen op je handen te zitten. Je bent nieuwsgierig naar alles wat je ziet, bent een actieve gesprekspartner en waar het kan vertel je met trots over de werkwijze van jouw parlement. Je weet precies met welke delegaties je het leukst kunt tafelen – de Scandinaviërs scoren hoog! – en op jouw eigen diplomatieke wijze weet je te *wheelen en dealen* met al die buitenlandse collega's. Vaak werd je vergezeld door de griffier van de Eerste Kamer, die daar ook mooie herinneringen aan heeft.

Last but not least ben je als griffier de eerste adviseur van de Voorzitter, Presidium en eigenlijk de hele Kamer. Bij het afscheid van de vorige griffier werd gerefereerd aan een uitspraak van de politicus Groen van Prinsterer, dat je pas onpartijdig kunt zijn als je partij hebt gekozen. Dat geldt ook voor jou. Iedereen kent jouw politieke kleur – je was gemeenteraadslid en fractievoorzitter voor het CDA hier in Den Haag –, maar we hebben daar nooit iets van gemerkt. Jouw politieke sensitiviteit komt voornamelijk tot uitdrukking in het níet politiek zijn. Jij denkt en redeneert zuiver vanuit onze constitutie, vanuit bestaande wet- en regelgeving en afspraken die we met elkaar hebben gemaakt. Dat zie je duidelijk terug in de vele Presidium-notities die je schreef, en in de manier waarop je tijdens debatten adviseert.

Ik heb je leren kennen als iemand met een groot hart. Niet alleen voor je directe omgeving, je gezin, maar ook voor de samenleving als geheel. Je zet je actief in voor de

wereld om je heen. Zo was je lid van het Nationaal Comité 4 en 5 mei, bestuurslid van de Stichting Zorgverlening 's Heeren Loo en de Hogeschool Leiden, en lid van de Raad van Toezicht van de Anne Frank Stichting. Het is opvallend dat jij – als je bij een clubje gaat – binnen *no time* bestuurslid bent. Maar het past mooi bij die andere ambitie van je, om vrouwen op de kaart te zetten. Met oog op jouw rol in het CDA-vrouwenberaad en vooral de Emancipatieraad, is het bijzonder dat jij één van de weinige vrouwelijke griffiers ter wereld bent. En hoewel het voor jou geen onderwerp is, denk ik dat je het stiekem erg leuk vindt dat die traditie wordt voortgezet, en dat jouw opvolger ook weer een vrouw is.

Meer dan tien jaar was je griffier. Het voert te ver om stil te staan bij al jouw successen, vanuit de verschillende rollen die ik net opnoemde. Maar ik wil er wel drie uitlichten. Te beginnen met het proces van parlementaire zelfreflectie, naar aanleiding van de motie Schinkelshoek c.s. uit 2008. Je was griffier van een zware, politieke Stuurgroep, die de opdracht had om de positie, reputatie en werkwijze van de Kamer tegen het licht te houden. Een kolfje naar jouw hand. Het ging om de kern van onze parlementaire democratie; om de balans tussen onze medewetgevende en controlerende taak. Je hebt je intensief bemoeid met de implementatie van de aanbevelingen van de Stuurgroep. En tot op de dag van vandaag klinkt dat door in het Kamerwerk, bijvoorbeeld met de 'Staat van de Kamer' of de 'Toekomst- en Onderzoeksagenda'.

Daarnaast was er de kabinetsformatie van 2012. Niet lang daarvoor, in maart 2012, besloot de Tweede Kamer om artikel 139a van het Reglement van Orde te wijzigen en de regie in de formatie naar zich toe te halen. Als griffier was je een constante factor, en had je een sleutelrol in de uitwerking van die motie. Tot in detail dacht je het uit. Jouw stappenplan zorgde ervoor dat de Kamer precies wist wat er op welk moment moest gebeuren, en als er al eens een gaatje viel, knoopte jij de eindjes aan elkaar. Het grootste compliment dat je kunt krijgen, is dat het de Kamer is gelukt. Er is een kabinet gekomen, en de Kamer speelde de hoofdrol in de totstandkoming daarvan. Een wetenschappelijke commissie onder leiding van professor Bovend'Eert heeft dat onlangs nog eens bevestigd. Het is dankzij jÓuw zorgvuldigheid, dat deze motie met succes is uitgevoerd. Daar zijn we trots op, én we zijn je er dankbaar voor. Met deze kabinetsformatie heb meegewerkt aan het schrijven van parlementaire geschiedenis.

En dan was er natuurlijk de troonwisseling. Samen met Geert-Jan, de griffier van de Eerste Kamer, was je verantwoordelijk voor de constitutionele kant; de organisatie van de Verenigde Vergadering. Je zorgde er met hem voor dat alles geregeld was, tot aan het

busvervoer toe. Je zag er prachtig uit die dag. En wát was het een cadeau, om zo'n gebeurtenis van zo dichtbij te mogen meemaken. Jij realiseerde je dat ten volle, zoals jij je áltijd realiseert hoe uniek het is om onderdeel te zijn van deze wereld.

Jacqueline,

Je vertrekt aan de vooravond van een grote verandering. Vanaf januari 2016 hebben we te maken met een heel nieuw managementteam. De topstructuur verandert, en er komt opnieuw een directeur constitutioneel proces. Het laat zien dat het werk van een griffier nooit af is. Mét jou geloof ik stellig in onze parlementaire democratie, in de kracht van dit instituut en ook dat verandering soms nodig is om het parlement eigentijds te houden. Er liggen twee eeuwen achter ons, en we gaan nog minstens zo lang door. Al die jaren was er een griffier, en dat zal zo blijven – als hoofd van de ambtelijke organisatie, als ambassadeur en als adviseur. Jouw naam gaat de boeken in. Als de persoon wier ogen gaan glimmen, op het moment dat er een complex staatsrechtelijk of juridisch probleem op haar pad komt; die in moeilijke situaties nuchter zegt dat het vanzelf avond wordt; en die iedere keer zo leuk terug rent naar haar plek, nadat ze een nieuw Kamerlid de zaal in heeft begeleid om te worden beëdigd.

Als jij níet in de Kamer bent, ben je bezig met die andere passie: muziek. Ik heb er zelf helaas nooit van mogen genieten, maar ik heb gehoord dat mensen voor je huis stilstaan als jij piano speelt, en soms zelfs aanbellen om je te vertellen dat ze het zo mooi vinden. En nu komt er tijd vrij; tijd voor muziek. Om zélf te spelen, én om te luisteren. Daarom overhandig ik je straks, namens de Kamer, een abonnement op het Concertgebouw aan – of eigenlijk twee, want Pieter Jan moet natuurlijk mee.

Maar ik ben nog niet klaar. Want je gaat niet alleen ónze geschiedenisboeken in; je wordt ook opgenomen in de boeken van het Nederlandse Kapittel voor de Civiele Orden.

Het is met veel trots en genoegen dat ik je mag vertellen dat het Zijne Majesteit de Koning heeft behaagd om jou – voor al je verdiensten in de Kamer en daarbuiten – te benoemen tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Mag ik je verzoeken om voor het rostrum te gaan staan, zodat ik je de versierselen kan opspelden die horen bij deze benoeming?